

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STSK/5

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2022/940
Karar No. 2022/1969
Tarihi: 17.02.2022

●İŞKOLU
●İŞKOLU TESPİTİNDE İŞYERİNİN ESAS
ALINACAGI

ÖZETİ: İşkolu kavramı ile çalışma yaşamında benzer nitelikte olan faaliyet türleri gruplandırılmak suretiyle tasnif edilmektedir. Hukukumuzda, bu suretle oluşturulan işkolu sayısı yirmi olarak belirlenmiştir.

İşkolu tespitinde birim olarak işyerinin esas alınacağı normatif düzenlemelerin tartışmasız bir sonucudur. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2 nci maddesinin gerekçesinde, işyeri, teknik bir amaca, diğer bir deyişle mal ve hizmet üretimine yönelik ve değişik unsurlardan meydana gelen bir birim olarak belirtilmiştir. İşyerinin sınırlarının saptanmasında “işyerine bağlı yerler” ile “eklentiler” ve “araçların” bir birim kapsamında oldukları belirtildikten sonra özellikle bir işyerinin mal ve hizmet üretimi için ayrı bir alanı da kullanması halinde bunların tek işyeri mi yoksa birbirinden bağımsız işyerleri mi sayılacağı konusunda “amaçta birlik”, aynı teknik amaca bağlı olarak üretimde bulunma, nitelik yönünden bağlılık ile “yönetimde birlik”, aynı yönetim altında örgütlenmiş olma koşullarının aranacağı düzenlenmiştir.

İşyeri kavramının unsurları da nazara alındığında, teknik amaç doğrultusunda yapılan işin niteliğine göre işkolunun belirlenmesi gerektiği ifade edilebilir. Bununla birlikte, aynı işyerinde farklı nitelikte mal veya hizmet üretimlerinin söz konusu olması

durumunda, birden fazla teknik amaç mevcut olabilir. Bu ihtimalde, işyerinde yürütülen faaliyet kapsamındaki ağırlıklı işin niteliğine göre işkolunun tespit edilmesi gerekmektedir (ŞAHLANAN, Fevzi: Toplu İş Hukuku, İstanbul 2020, s.50; TUNCAY, A. Can/SAVAŞ KUTSAL, Burcu: Toplu İş Hukuku, İstanbul 2019, s.50).

DAVA: Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, temyizen incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmekle, temyiz talebinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; müvekkili şirketin, güneş enerjisi panelleri imal eden ve satan bir şirket olduğunu, bu çerçeveden bakıldığında müvekkili şirketin “Metal” işkoluyla hiçbir bağlantısı ve ilişkisi bulunmadığını, Enerji sektöründe faaliyet gösteren bir şirket olduğunu, Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde müvekkili şirketin olsa olsa 14’üncü sırada yer alan “Enerji” başlıklı işkoluna dahil edilebilirken, güneş enerjisi panelleri üreten, satan, GES kuran ve işleten bir şirketin kendi işkolu olmayan metal işkolunda faaliyet göstermesinin kabul edilemeyeceğini, İTO kayıtlarına göre, müvekkili firmanın “İş Konusu”nun “Şirket, güneş enerjisi ile elektrik üretmek, güneş panelleri ve güneş pilleri, celi üretimi ve satışı, güneşten elektrik üretimi ve satışı ile ilgili her türlü malzemelerin üretimi, ithalat ve satışını yapmak, bunlarla ilgili üretim tesisi kurmak, kiralamak, işletmek, işlettirmek, elektrik enerjisi üretmek, satmak, yenilenebilir enerji kaynakları ile ilgili projeler geliştirmek, ortaklıklar kurmak, danışmanlık hizmetlerinde bulunmak üzere kurulmuştur. Şirket bu amaçlarını gerçekleştirmek üzere Elektrik Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuatlar ile ilgili kurum ve kuruluşlardan gerekli izin ve lisanslar alınmak kaydıyla aşağıdaki faaliyetlerde bulunur. 1.Günes, rüzgar, su, toprak, yeraltı ve yerüstü kaynakları gibi doğal kaynaklardan ısı ve elektrik elde edecek, depolayacak, kontrol edecek cihazları, sistemleri üretmek, uluslararası standartlarda yüksek, ileri teknolojileri getirmek, geliştirmek ve bunlarla ilgili her türlü parçalarının üretimini, iç ve dış ticaretini yapmak, bu cihaz ve sistemleri, fabrika, konut, işyeri gibi yapılarda montaj ve kullanımını sağlamak, güneş elektrik üretim panelleri, güneş modülleri, invertörler, depolama aküleri, piller, kollektör, güç kaynakları, komanda, panolar, şarj kontrol cihazları, iletken-yarı iletken devre kontrol elemanları, fiyotlar, transistörler, sayaçlar, uzaktan kontrol cihazları, sayaçlar, enerji nakli ve dağıtımı için gerekli direk, kule ve sitemleri ile kamera, görüntüleme sistemleri, rüzgar tribünü gibi doğal kaynaklardan ısı, elektrik enerjisi üretimini gerçekleştirecek her türlü cihazların, sistemlerin, yedek parçaların, üretimini yapmak, iç ve dış ticaretini yapmak, bakım-onarım atölyeleri kurmak-

kurdukmak, servisler açmak-açtırmak, bayilikler, distribütörlükler, mümessillikler almak, vermek, ortaklık, konsorsiyum kurmak, 2.Yenilenebilir enerji kaynakları güneş, ve rüzgar enerjisi ile ilgili her türlü malzemelerin, makine teçhizat, araç ve gereçlerin, ısıtma soğutma sistemlerinin, ekipmanların üretimi, biyokütle üretimi için gerekli ürünler ve tesislerin dağıtımını ve diğer elektronik ürünlerin alım-satımını, iç ve dış ticaretini yapmak, bakım-onarım atölyeleri kurmak- kurdukmak, servisler açmak-açtırmak, bayilikler, distribütörlükler, mümessillikler almak, vermek, ortaklık, konsorsiyum kurmak, 3.Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve ilgili kurum ve kuruluşlardan izin almak kaydıyla enerji kaynaklarından...” şeklinde tanımlandığını, müvekkili şirketin faaliyet gösterdiği işlerin yer aldığı işkolunun “Enerji” işkolu olduğunu ileri sürerek T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın 31.08.2019 gün ve 30874 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 31.08.2019 tarih ve 2019/97 karar no lu iş kolu tespit kararının iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalılar davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti:

Mahkemece, davanın reddine karar verilmiştir.

İstinaf Başvurusu:

İlk Derece Mahkemesinin kararına karşı, davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Özeti:

Bölge Adliye Mahkemesince, İlk Derece Mahkemesi kararının usul ve esas yönünden hukuka uygun olduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunun esaslan reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

Gerekçe:

Dava, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 4 üncü ve 5 inci maddeleri kapsamında işkolu tespitine itiraz istemine ilişkindir.

İşkolu, toplu iş hukukumuzun en önemli kavramlarından. 6356 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinin birinci fıkrası gereğince, sendikalar kuruldukları işkolunda faaliyette bulunurlar. Bu anlamda toplu iş hukukumuzda işkolu esasına göre sendikalaşma ilkesinin kabul edildiği ve işkolu kavramı ile sendikaların hukuki olarak faaliyet sınırının belirlendiği ifade edilebilir.

6356 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre, işkolları, Kanuna ekli (1) sayılı cetvelde gösterilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasına göre ise, bir işyerinde yürütülen asıl işe yardımcı işler de, asıl işin girdiği işkolundan sayılır. Yine aynı maddede, bir işkoluna giren işlerin neler olacağı, işçi ve işveren konfederasyonlarının görüşü alınarak ve uluslararası normlar göz önünde bulundurularak, yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

İşkolu tespiti ve bu tespite karşı dava açma hakkının düzenlendiği 6356 sayılı Kanun'un 5 inci maddesinin birinci fıkrası “Bir işyerinin girdiği işkolunun tespiti Bakanlıkça yapılır. Bakanlık, tespit ile ilgili kararını Resmî Gazete’de yayımlar. Bu tespite karşı ilgililer, kararın yayımından itibaren on beş gün içinde dava açabilir. Mahkeme iki ay içinde kararını verir. (Ek cümle: 12/10/2017- 7036/29 md.) Karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi iki ay içinde kararını verir. (Değişik cümle: 12/10/2017-7036/29 md.) Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulması hâlinde Yargıtay, uyuşmazlığı iki ay içinde kesin olarak karara bağlar.” şeklindedir.

İşkolu kavramı ile çalışma yaşamında benzer nitelikte olan faaliyet türleri gruplandırılmak suretiyle tasnif edilmektedir. Hukukumuzda, bu suretle oluşturulan işkolu sayısı yirmi olarak belirlenmiştir.

İşkolu tespitinde birim olarak işyerinin esas alınacağı normatif düzenlemelerin tartışmasız bir sonucudur. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2 nci maddesinin gerekçesinde, işyeri, teknik bir amaca, diğer bir deyişle mal ve hizmet üretimine yönelik ve değişik unsurlardan meydana gelen bir birim olarak belirtilmiştir. İşyerinin sınırlarının saptanmasında “işyerine bağlı yerler” ile “eklentiler” ve “araçların” bir birim kapsamında oldukları belirtildikten sonra özellikle bir işyerinin mal ve hizmet üretimi için ayrı bir alanı da kullanması halinde bunların tek işyeri mi yoksa birbirinden bağımsız işyerleri mi sayılacağı konusunda “amaçta birlik”, aynı teknik amaca bağlı olarak üretimde bulunma, nitelik yönünden bağlılık ile “yönetimde birlik”, aynı yönetim altında örgütlenmiş olma koşullarının aranacağı düzenlenmiştir.

İşyeri kavramının unsurları da nazara alındığında, teknik amaç doğrultusunda yapılan işin niteliğine göre işkolunun belirlenmesi gerektiği ifade edilebilir. Bununla birlikte, aynı işyerinde farklı nitelikte mal veya hizmet üretimlerinin söz konusu olması durumunda, birden fazla teknik amaç mevcut olabilir. Bu ihtimalde, işyerinde yürütülen faaliyet kapsamındaki ağırlıklı işin niteliğine göre işkolunun tespit edilmesi gerekmektedir (ŞAHLANAN, Fevzi: Toplu İş Hukuku, İstanbul 2020, s.50; TUNCAY, A. Can/SAVAŞ KUTSAL, Burcu: Toplu İş Hukuku, İstanbul 2019, s.50).

Bu genel açıklamalar ışığında temyiz itirazları değerlendirilmelidir.

Somut uyuşmazlıkta; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 31/08/2019 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/97 sayılı karara göre “Mar Solar Panel İmalatı ve Elektrik Üretim Dağıtım Proje Hizmetleri San. ve Tic. A.Ş. unvanlı işverenliğe ait 1114530.041 SGK sicil nolu işyerinde tamamı dışarıdan satın alınan malzemelerin makinalar ve el ile birleştirilerek elektrik üretiminde kullanılacak güneş panellerinin montajının yapıldığı, yapılan bu işlerin "diğer elektrikli ekipmanların imalatı” olarak tanımlanan iş ve bu işe yardımcı işler olduğu, bu nedenle yapılan işlerin İşkolları Yönetmeliği'nin 12 sıra numaralı "Metal" işkolunda yer aldığı”na dair işkolu tespit kararı verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesince keşif suretiyle alınan bilirkişi raporu doğrultusunda davanın reddedildiği ve bu suretle kurulan hükme yönelik istinaf başvurusunun esastan reddedildiği anlaşılmaktadır.

Bu noktada ifade etmek gerekir ki, dava konusu birimlerde yapılan işin niteliği, yürütülen faaliyetin kapsamı, iş müfettişi raporu ile keşif ve bilirkişi incelemesi neticesinde yapılan tespitler karşısında, İlk Derece Mahkemesince yetersiz bilirkişi raporu ile sonuca gidilmesi isabetsizdir.

İşkolu tespitine konu işyerinde yürütülen faaliyetin kapsamı ve itiraz konusu hususlar dikkate alındığında, İlk Derece Mahkemesince elektrik mühendisi, endüstri mühendisi ve makine mühendisi bilirkişilerin içinde yer aldığı teşkil edilecek heyet aracılığı ile tespit konusu işyerinde yeniden keşif icra edilmeli, işyerinde imal edilen nihai ürünlerin bileşiminde yer alan malzemelerin nitelik ve nicelik olarak ağırlığı somut verilere istinaden belirlenmeli, üretim sürecinde kullanılan yöntemler değerlendirilmeli, bu tespitler bağlamında imal edilen nihai ürünlerin kullanım amacı da gözetilerek İşkolları Yönetmeliği'nde yer alan düzenlemeler çerçevesinde işyerinde yürütülen ağırlıklı faaliyet belirlenmeli, özellikle İşkolları Yönetmeliğine ekli listede “Enerji” işkolu başlığı altında yer alan “Enerji projelerine yönelik mühendislik ve danışmanlık faaliyetleri (kömür, petrol ve gaz gibi enerji yakıtları kullananlar ile nükleer, su, güneş, rüzgar ve diğer enerjiler için santrallere ve enerji iletim ve dağıtım hatlarına yönelik hizmetler)” açıklamalı 71.12.09 işkolu kodu bakımından somut, denetime elverişli ve dayanakları açıklanacak şekilde inceleme gerçekleştirilmeli ve oluşacak sonuca göre karar verilmelidir.

Anılan hususlar gözetilmeksizin, eksik inceleme sonucunda İlk Derece Mahkemesince yazılı şekilde hüküm tesisi ve bu karara karşı yapılan istinaf başvurusunun esastan reddi kararı hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA, İlk Derece Mahkemesi kararının yukarıda yazılı sebeplerden dolayı BOZULMASINA, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, peşin alınan temyiz karar harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 17/02/2022 tarihinde oy birliği ile karar verildi.